

Slovenski dom

Stev. 217.

V Ljubljani, ponedeljek 26. septembra 1938.

Leto III.

Sporazuma med Francijo in Anglijo še ni

Uradno besedilo Hitlerjeve spomenice zahteva:

Takojšnjo odstopitev polovice sudetskega ozemlja z vsemi vojaškimi, prometnimi in gospodar. napravami in skladišči živil in surovin Nemčiji, odpust vseh Nemcev iz vojaške službe - Plebiscit v ostalih delih ozemlja

Predsednik Roosevelt brzojavno roti Hitlerja in Beneša - Načelnik francoskega generalnega štaba Gamelin je odletel v London - ČSR še ni odgovorila Nemčiji

London, 26. sept. o. Včeraj popoldne ob 17.40 sta z letalom odpotovala iz Pariza v London predsednik francoske vlade Daladier in zunanji minister Bonnet, da se v Londonu z angleško vlado posvetujeta glede položaja, ki je nastal po koncu pogajanja v Godesbergu, po novih nemških zahtevah in po mobilizaciji na Češkoslovaškem.

Konferenca angleških in francoskih državnikov se je pričela ob 21.30. Po informacijah iz francoskega zastopstva je Chamberlain izjavil, da nemška spomenica precej presega angleško-francoski načrt in da dejansko pomeni zasedbo tudi onih krajev na Češkoslovaškem, kjer je pod 50% nemškega prebivalstva. Spomenica dejansko zahteva, da Nemci zasedejo takoj vse češkoslovaške obmejne utrdbe. Na zahtevo s francoske strani je objavljeno tudi besedilo francosko-angleškega načrta in besedilo nemške spomenice. Obe besedili sta bili objavljeni zato, ker so se razširile vesti, da spomenica ne predstavlja ničesar drugega, kot praktično razlago angleško-francoskega načrta, ki ga je Praga že sprejela.

Ob 22.15 se je sestala angleška vlada na sejo, na kateri je Chamberlain poročal o razgovorih s francoskimi državniki. Francoska ministra sta na konec vladne seje čakala kar v prednji sobi. Za tem so Chamberlain, Halifax, Daladier in Bonnet imeli novo sejo, ki je trajala do 0.30. O sejah ni izšlo nikakoli uradno poročilo. Predsednik francoske vlade Daladier je pri odhodu iz zunanjega ministrstva dejal častnikarjem:

„Z razgovori smo zadovoljni in so potekali normalno.“

Danes popoldne se bodo razgovori med francoskimi in angleškimi državniki nadaljevali.

Iz dejstva, da se razgovori danes nadaljujejo, sklepajo v poučenih krogih, da včeraj ni prišlo med Francijo in Anglijo do sporazuma glede Hitlerjevih zahtev in glede stališča, ki ga naj Francija in Anglija v novem razvoju češkoslovaškega vprašanja zavzame. Francoska ministra sta se morala danes zjutraj še posvetovati po telefonu z ostalimi člani svoje vlade in s predsednikom republike. Nesporazum med Francijo in Anglijo se, kakor poročajo iz francoskih krogov, ne nanaša na tehnične podrobnosti, marveč na načelna in odločujoča vprašanja. Angleški ministri smatrajo Hitlerjevo spomenico sicer za pretirano, vendar pa se jim zdi primerna kot podlaga za nadaljnje razgovore. Francoski ministrski predsednik Daladier pa to stališče odklanja in hoče, da Anglija in Francija zahtevata od Nemčije, naj francosko-angleški načrt glede Češkoslovaške sprejme v prvotni obliki. Na današnji seji bodo skušali doseči glede teh različnih stališč sporazum.

Uradno besedilo nemške ultimativne spomenice, ki jo je Hitler izročil predsedniku angleške vlade Chamberlainu pred odhodom iz Godesberga, je naslednje:

Vedno številnejša poročila, ki prihajajo uro za uro in ki se nanašajo na spopade na sudetskem ozemlju, pričajo, da je položaj tam postal popolnoma neznosen in nevzdržen za nemško ljudstvo. Ta položaj predstavlja nevarnost za mir v Evropi. Zaradi tega je nujno potrebno, da Češkoslovaška pristane na ločitev sudetskega ozemlja od ČSR, katero je treba izvesti takoj in brez odloga.

Spomenici je priložen zemljevid, na katerem so tisti deli sudetskega ozemlja, ki jih je treba takoj odstopiti Nemčiji, pobarvani rdeče, tisti pa, kjer naj se izvede plebiscit, so pobarvani zeleno. Končna razmejitev mora odgovarjati nemškemu željam. Za pripravo plebiscita je potreben določen čas, v katerem je treba preprečiti vse nemire. Treba je ustvariti v plebiscitnem ozemlju položaj, ki bo obema strankama zagotavljal enakopravnost.

Ozemlje, ki je na priloženem zemljevidu zaznamovano z rdečo barvo, in ki je v celoti nemško, naj mirno zasedejo nemški vojaški oddelki. Ostalo ozemlje naj zasedejo češki oddelki, izvezeti od zasedbe pa so nemški jezikovni otoki, v katerih bo plebiscit nedvomno pokazal nemško večino in dal izraza nemškemu narodnemu čustvovanju.

Za izvedbo tega načrta zahteva Nemčija:

1. Da se vse češke orožne sile in policija s 1. oktobrom umaknejo iz ozemlja, ki je na zemljevidu zaznamovano z rdečo barvo in ga prepuste Nemčiji.
2. Izpraznjeno ozemlje je treba prepustiti Nemčiji v sedanjem stanju. Nemčija tam prevzame takoj vso oblast. Češkoslovaška vlada in vojska morata prepustiti nemškemu generalnemu štabu, da on določi pogoje in način za izpraznitev tega ozemlja.
3. Češkoslovaška vlada mora takoj rešiti vojaške obveznosti vse sudetske Nemce in dovoliti Nemcem, ki so v službi pri policiji ali v vojski, da se nemudoma vrnejo domov.
4. Češkoslovaška vlada mora takoj izpustiti vse politične jetnike nemške narodnosti.
5. Nemška vlada dovoljuje, da se izvede plebiscit na tistih delih sudetskega ozemlja, ki jih bo Nemčija označila pozneje, najkasneje pa do 25. novembra.
6. Nove meje, izvirajoče iz plebiscita, naj bi potem določila češko-nemška ali pa mednarodna komisija.
7. Plebiscit naj se izvede pod nadzorstvom mednarodne komisije. Pravico do glasovanja pri plebiscitu naj imajo vse osebe, ki so bivale na plebiscitnem ozemlju 28. oktobra 1918 ali, ki so se rodile tam. Pri plebiscitu, pri katerem bodo glasovali moški in ženske, odločuje navadna večina oddanih glasov o tem, ali bo prebivalstvo prišlo pod Nemčijo ali pod Češkoslovaško. Nemška in češka vojska se bo med plebiscitom umaknila s tistih delov ozemlja, ki jih bodo prej sporazumno natančneje določili.
8. Nemška vlada zahteva, naj vse natančneje podrobnosti za izvedbo tega predloga določi posebna češko-nemška komisija.

Dodatek k spomenici vsebuje zahtevo, da mora Češkoslovaška izročiti izpraznjeno sudetsko ozemlje Nemčiji, ne da bi uničila ali naredila neuporabne kakršnekoli vojaške, gospodarske ali prometne naprave. Pustiti mora na tem ozemlju tudi nedotaknjena vsa skladišča živil, živino, surovine itd.

Pariz, 26. sept. o. Po razgovorih, ki jih je predsednik francoske vlade Daladier imel ponoči telefonsko z ostalimi člani francoske vlade, so danes na naglo poklicali v London načelnika francoskega generalnega štaba, generala Gamelina, ki je davi ob 8.46 odletel z letališča Le Bourget in nekaj pred 10 dospel v London. Gamelin se bo udeležil današnjih razgovorov med angleškimi in francoskimi državniki.

Praga, 26. sept. o. Češkoslovaška vlada je francoski in angleški vladi sporočila svoj odgovor na Hitlerjevo spomenico. Trdijo, da ta odgovor v celoti ni odklonilen, marveč bi lahko služil za nadaljnja pogajanja. Nemčiji češkoslovaška vlada še ni odgovorila ničesar.

Washington, 26. sept. o. Predsednik Roosevelt je Hitlerju in predsedniku Češkoslovaške dr. Benešu poslal naslednje brzojavko:

„V imenu 180 milijonov prebivalstva v Združenih državah in za blagor vsega človeštva, vas najresneje pozivam, da ne ustavite pogajanj, ki naj mirno in dostojno in blagodejno rešijo vsa sporna vprašanja.“

Pariz, 26. sept. o. Vse francoske časopise enoglasno odklanja nemško spomenico, katere uradno besedilo so danes objavili. Zlasti odklanja francosko časopise tiste dele spomenice, ki zahteva izročitev vseh trdnjav, varnostnih naprav, skladišč in prometnih naprav v sedanjem nedotaknjem stanju.

Pred pogajanjem med ČSR in Poljsko za odstopitev tešinskega ozemlja

Prizadevanja dr. Beneša za sporazum s Poljaki

Pariz, 26. septembra. Iz Varšave poročajo, da je češkoslovaška vlada obvestila poljsko vlado, da se je pripravljena takoj pogajati s Poljsko glede odstopitve tešinskega ozemlja. Poljski krogi to tolmačijo na ta način, da je Češkoslovaška v načelu že pristala, da odstopi Poljski one kraje, kjer je poljsko prebivalstvo v večini. Češkoslovaški predsednik republike je po teh poročilih svojemu obvestilu priložil tudi pismo za predsednika poljske republike Moscickiego. Dr. Beneš se nada, da bosta po tem sporazumu oba slovanska naroda nastopila za skupno brambo in ohranitev miru.

Varšava, 25. septembra. AA. (Havas.) Poročilo, ki ga je objavila agencija Pat o načelnem pristanku Češkoslovaške na pogajanja glede teritorialnih vprašanj, je bilo objavljeno tudi po poljskem radiu ob 15. V vsej državi so to poročilo z zadovoljstvom sprejeli, posebno v Tješinu, kjer je bilo zadnje dni ozračje zelo napeto. Ogromna množica ljudstva se je zbrala na trgu, pela domoljubne pesmi ter vzklikala poljski vladi. Ob 15.30 so se ljudske množice približale obmejnemu mostu ter vzklikale Poljakom z druge strani.

Po izvedeni vojaški mobilizaciji — gospodarska mobilizacija v ČSR

Praga, 26. septembra. Praški radio je oddal uradno sporočilo, ki odgovarja na obtožbe, s katerimi se je nemško časopisje vrglo proti Češkoslovaški v zvezi z mobilizacijo. To poluradno sporočilo pravi, da je bila mobilizacija osnovni varnostni ukrep v trenutku, ko milijon in pol nemških vojakov, oboroženih z najmodernejšim orožjem, manevrirala ob meji. Češkoslovaška se samo brani in s to obrambo služi miru.

Radio zanikuje poročila iz Nemčije, da je mobilizacija izzvala zmedo na Češkoslovaškem. Ta vest je popolnoma zlagana, ker so rezervisti prišli na svoja mesta v največjem redu. Snóci je bila Praga v temi. Dopisniki tujih listov poročajo iz Prage, da je mobilizacija potekla v popolnem redu. V Pragi so bili vsi vojaški obvezniki že v treh urah na svojih zbirališčih in v vojašnicah.

Poročilo češkoslovaškega tiskovnega urada je vlada po zakonu o narodni obrambi razglasila pripravljeno za vse češkoslovaške državljane. Določene ljudi morejo po tem proglasu zaposliti v obveznem delu. To se nanaša tudi na ženske. Meja starosti ni določena. Prosti so samo oni, ki niso stari še 17 let ali pa več kot 60 let. V tem stanju pripravljenosti za obrambo se more zaposliti tudi imovina češkoslovaških državljanov za državno obrambo. Obenem se ustanavlja vrhovni gospodarski urad kot posebno ministrstvo za vse posle vojaških ustanov.

Na Češkoslovaškem je mir

Praga, 26. septembra. AA. (Havas.) Češkoslovaški radio je poročal: Noč od sobote na nedeljo je potekla mirno v vsej češkoslovaški republiki, kakor tudi v obmejnih pokrajinah. Povsod je vladal mir. Zabeležen je bil dozdaj vsega samo en majhen incident v Bratislavi, kjer so neznanzi streljali z okna neke hiše na policijsko stražo. Policijska straža je nekajkrat ustrelila v smeri proti dotični hiši in mir je bil spet vzpostavljen. Na poziv Konrada Henleina, ki so ga večkrat ponovile včeraj nemške radio postaje in ki poziva sudetske Nemce k nepokornosti, se je odzvalo le nekaj mladih ekstremistov iz sudetsko-nemške stranke. V veliki večini pa so se sudetski Nemci točno odzvali ukazu za mobilizacijo.

Tudi Italija bo začela z vojaškimi ukrepi, če druge države ne nehajo

London, 26. sept. AA. (Reuter) Iz Rima poročajo: Ministrski predsednik Mussolini je imel v Vicienci kratek govor, ki je trajal vsega skupaj samo 7 minut. Med drugim je Mussolini dejal, da se je zdaj za Evropo začel teden pričakovanja. Poudaril je, da Italija ni podvzela nikakega vojaškega ukrepa in da naj se nihče nikar ne čudi, če se bo Italija začela pripravljati v primeru, ako bodo druge države še dalje pozivale rezerviste ali zbirale pomorske sile. Zdaj ves svet prizna — je nadaljeval Mussolini — da so se delale o prikliski sklepanja mirovnih pogodb napake. Kaj je treba proti temu ukreniti? Treba je popraviti ono, kar ni dobro!

Francija in Italija nista želeli mobilizacije v ČSR

London, 26. sept. m. V angleških političnih krogih so zelo nevoljni zaradi včerajšnje uradne izjave po češkoslovaškem radiu. V njem namreč češkoslovaški uradni krogi izjavljajo, da je bila mobilizacija izvedena v smislu navodil angleške in francoske vlade. Na Angleškem pa zdaj pravijo, da njihovi odgovorni državniki niso nikdar dali takšnih navodil češkoslovaški vladi.

London, 26. sept. AA. (Havas) V tukajšnjih službenih krogih izjavljajo z ozirom na trditve češkoslovaškega radija, da je vlada v ČSR odredila splošno mobilizacijo v sporazumu z velikimi državami, da ta trditve ne odgovarjajo povsem dejanskemu stanju. Angleška vlada izjavlja, da je obvestila češkoslovaško vlado o tem, da ne prevzema nobene odgovornosti, ali pa da bi dobesedno nasvetovala češkoslovaški vladi, naj mobilizira svojo vojsko, ne da bi jo pri tem obvestila in opozorila na posledice, ki bi jih češka mobilizacija v drugih državah.

Poziv ČSR državljanom!

Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani vyzývá češkoslovaške prislužniki, nalezajci se na užiti dravské banoviny, aby ve smyslu rozkazu o všeobecné mobilisaci i hned této výzyv uposlechli a odebrali se nejkratší cestou přes Rumunsko do Českoslovašské republiky. — Průjezdni rumunské visum lze si opatřit v Lublani, Záhřebu nebo v Bělehradě.

Mobilisace se týče záložníků všech druhů zbraní, důstojníků, poddůstojníků a mužstva do 40 roku včetně a speciálních služeb i starších. Žádné výjimky nejsou přípustné.

Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani poziva češkoslovaške državljane, ki se nahajajo na ozemlju dravské banovine, da se v smislu povelja o splošni mobilizaciji takoj odpeljejo preko Rumunije najkrajšim potom v Češkoslovaško republiko.

Povelje o mobilizaciji se nanaša na rezerviste vseh vrst orožja — častnike, podčastnike in moštvo do 40 leta starosti, po 40 letu velja za specialno službo.

Nobene izjeme niso dovoljene. Tranzitna rumunska visa se lahko dobe v Ljubljani, Zagrebu odnosno v Beogradu.

Spremembe v ljubljanskem občinskem svetu

Belgrad, 26. sept. m. Na podlagi § 1. zakona z dne 22. novembra 1929 o spremembi zakona z dne 6. januarja in zakona o občinskih in oblastnih samoupravah je notranji minister dr. Anton Korošec v zvezi s § 147 zakona o mestnih občinah podpisal odlok, s katerim sta razrešena svojega položaja občinska svetovalec mesta Ljubljane dr. Josip Kamušič, odvetnik iz Ljubljane in Rajko Stojc, pisarniški ravnatelj iz Ljubljane.

Z istim odlokom je notranji minister dr. Anton Korošec sprejel ostavko, ki sta jo podala na svoj položaj občinska svetovalec iz Ljubljane Rudolf Smersu, pravni referent OUZD, Franc Černe, gostilničar v Ljubljani in Josip Černe, posestnik iz Ljubljane.

Za nove občinske svetovalce so pa postavili: dr. Anton Milavec, predsednik Pok. zavoda v Ljubljani, Filip Logar, tesarski pomočnik v Mostah, Franc Dovč, železniški uradnik v Stožicah, Franc Jemec, delavec tobačne tovarne v Ljubljani in Julij Slapšak, nadučitelj v pok.

**Naročajte in širite
Slovenski dom!**

Razbojniška tolpa ustavila tovorni vlak Roparji odnesli zaboj s 180 kg zlata

Roparski napad na vlak! Kje? Morda spet kje v sev. ali južni Ameriki, kjer še do danes ni bilo mogoče popolnoma zatreti roparske tolpe. Ali pa v Afriki ali pa daleč kje sredi Sibirije? Ne! Sredi najkulturnejšega sveta v Zahodni Evropi, v Franciji. Čudno, ne? In kljub temu se je to le zgodilo pretekli teden, in sicer na progi Nizza-Pariz, v neposredni bližini tega zloglasnega Marsella pri postaji Saint Barthelemy. Napad na tovorni vlak na tej progi je bil tudi prav svojevrstno priprano zamisel.

Nekaj roparjev se je pred odhodom vlaka na omenjeni postaji vtihotapilo na vlak in se poskrilo v hišice pri tovornih vagonih, kjer so zavore. Hitro se razvnelo na dogovorjeno mesto, so ti roparji neopričakovano s pomočjo zavor ustavili tovorni vlak, naložen z različnimi dobrotami. Med drugimi je bil na njem naložen tudi okoli 180 kg težak zaboj čistega zlata iz Belgijskega Konga. Takoj so začeli strojevodja, kurjači in ostale osebe na vlaku stikati za vzroki, zakaj se je vlak sam od sebe ustavil. Pri zaporah so našli na roparje, ki jih seveda niso mirno čakali, pač začeli

takoj, čim so se pojavili železničarji pred njimi, streljali nanje. Strojvodja je dobil pri tem spodu težko rano. Razbojnik je imel vsi kriake na obrazih. Medtem ko so ti drzni razbojniki držali v šahu vse osebe tega tovornega vlaka, so ostali že vdrl v prvi vagon, v katerem je bil tudi zaboj s 180 kg zlata. Hitro so ta dragoceni tovar odnesli v svoj tovorni avtomobil, ki je na tem mestu čakal že pred prihodom vlaka. Prvi vagon so roparji skoro čisto izpraznili, vsaj vse, kar je bilo količjak več vredno, so odnesli. Stvari ki so bile naložene po drugih vagonih, se niso niti dotaknili. Ko so svoj plen nagrabili, so izginili neznankam. Do danes še ni nikakega sledu za njimi kljub najvestnejšemu zasledovanju orožništva. Gotovo je, da so ti roparji zelo skrbno pripravili in izvedli načrt, če ne bi se jim njihov, res nenavaden napad na vlak gotovo ne posrečil. Na vsak način, pa vlaka ni bilo toliko težko ustaviti in iz njega pokrasti tako lep plen, kakor pa bo velike količine zlata spraviti v denar, seveda, če roparji niso imeli že vnaprej tudi za to že preskrbljeno in dogovorjeno s kakimi zlatarji.

Kadar imajo čarovniki smolo

Od prevejanj čarodejev se damo še vedno radi prevariti, kajti stari triki, naj bodo še tako stari in poznani, nas vedno nanovo začudijo. Hitro se razvnelo in polni tihega občudovanja gledamo takšnega čarodeja, ki nam z lahkoto kaže s svojo spretnostjo in tehnika najskrivnostnejše in najtežje umetnosti. Velikokrat pa slučaj osmeši in razkrinka najslovitejšega čarodeja.

Začarano jajce

Chevalier Thorn, popoln čarodej, je bil svetovno znan in je trikrat prepotoval zemeljsko oblo. Celotno krono glave je priteval s svojim občudovalcem. Vse to mu pa vseno ni pomagalo, da je imel tudi on nekega večera veliko smolo. Občinstvo je sprejelo vsak večer mojstra čarodejev z velikim navdušenjem. Nek večer je Thorn s strahom opazil, da so pozabili na jajce. Hitro in potihoma je odšel mojstrov pomočnik v neko restavracijo in prinesel jajce. Ves srecen se je mojster oddahnil, ko je zagledal pogrešeno jajce. Thorn je sedaj pokazal občinstvu cilindar, dal seveda tudi nekaterim izmed občinstva cilindar pregledati in tako prepričati ljudi, da je klobuk zares prazen. Potem je postavil cilindar nad plamen, segel z roko po jajcu in udaril s njim ob rob mize. Toda strah in groza. Se enkrat udari z jajcem in še tretjič, ko opazi, da mu je asistent prinesel trdo kuhano jajce. Gledalci so postajali nemirni. Se enkrat je skušal Thorn rešiti položaj — strel je trdo kuhano jajce v cilindar in ko je potem točno po programu prišlo na dan črtje,

publika ni bila nič več začudena, ampak se je smejala prav glasno in od srca...

Konj je izginil

Čarodej Belle je svoj čas dajal predstave na Dunaju, kjer je predvajal, kako izgine konj. Uspešna umetnost je bila pa čisto nekaj priprostejša. Ozadje gledališke dvorane je bilo pokrito z barunasto zaveso. Konja, ki naj bi izginil, je Belle pokrpal z belo odejo in tako so gledalci mislili, da je konj v resnici izginil. Pod belim prtom je bil skrit še en prt in ko je čarodej odgnil belega, je bilo v ozadju vse temno in trik se je vedno imenitno posrečil. Nekega večera pa je pomočnik malomarno pogrnul konja in ko je umetnik odgnil bel prt s konja, je konj še vedno stal tam, in občinstvo se je spet smejala.

Radovedne račke

Z živalmi imajo te vrste umetniki tudi svoje posebne skrbi. Velikokrat jih pripravijo v hude neprijetnosti. Tudi Emil Marian, nekoč slavljani umetnik, je s svojima ljubkima račkami doživel veliko neprijetnost. Vsak večer je nastopal kot eleganten, v frak oblečen kavalir. Ko so se vsi prepričali, da v fraku ni ničesar sumljivega, je pričaral iz zrezlianega papirja dve majhni rački. Občinstvo je bilo navdušeno. Veliki čarodej je pričel nekega večera s predpripravi kot vedno in občinstvo mu je sledilo z veliko pozornostjo, ko naenkrat zadoni iz dvorane velikanski grohot. Se enkrat prične in nazadnje opazi, da mu rački kukata iz frakovih krajev. S to točko seveda ni mogel nikdar več nastopiti.

Nova vrsta boljšega in cenejšega joda

Neprestano presenečajo in bogate najraznovrstnejši strokovnjaki svet z novimi izumi. O nekaterih ljudje sicer kmalu ugotove, da so le nekaj posnetek enakih ali vsaj podobnih izumov, ki jih na kakem drugem delu sveta že poznajo. Drugi pa so spet takšni, da o njih res še ni bilo nikdar kaj slišati. Tudi med zdravniškim svetom, na Poljskem je zadnje čase povzročil veliko senzacijo nek nov izum, ki se je posrečil inženirju Janiszewskemu. Vsaj poročila, ki so jih objavili časopisi iz Poljskega, pravijo, da je to čisto nov izum. Temu inženirju se je posrečilo na umeten način sestaviti pravo tekočino joda. Preskusili so ga že v štiristo primerih. Ima to lastnost, da pomori na živih bitjih vse škodljive bakterije, ne da bi pri tem človeško stanišče kaj trpelo. Poleg tega pa ima te vrste umetni jod tudi to prednost, da je zelo poceni. Janiszewski sam pravi, da so njegov jod preskusili v Venezueli in sicer na govedih. Živina v onih krajih mnogo trpi vsled pikanja raznih nevarnih žuželk. Raue, ki so jih namazali s tem novim jodom, so se brž zacelile.

Poravnajte naročnino!

Table, na katerih Nemci prikazujejo nesmisel prejšnjih imen češkoslovaških mest.

Strahotni Krakatav spet bruha

Številno otočje, ki leži na jugovzhodnem koncu Azije, takorekoč res nima nikdar miru pred neprestanimi izbruhi večjih in manjših ognjenikov. Med nastrahotnejše ognjenike v tem delu sveta pa spada brez dvoma Krakatav ob Sundskem prelivu na Javi. Ognjenik spada k Holandski Indiji. Še vedno se tamkajšnje prebivalstvo z grozo spominja silovitega njegovega izbruha leta 1883, ko je podzemna sila pognala v zrak velik kos ognjeniškega stožca v zrak. Ognjeniški pepel od tega izbruha so baje še 14 let pozneje videli v severni Ameriki in je bil še takrat tako gost, da je skoro zatemnilo sonce. Vsaj tako je zapisano v spominih na ta strašni izbruh. Tedaj je izgubilo življenje 50.000 ljudi. V zadnjem času je začel ta ognjenik spet delovati, seveda ne s takšno silo kot l. 1883. Neprestano se sliši zamolklo podzemsko bučanje kot opomin, naj ljudje beže na varno. Nad ognjeniškim žrelom se vidi velikanski stebel dima, ki je visok do 3000 metrov. Ni čudno, če je vse okoliško prebivalstvo na Javi v velikem strahu pred silnim bombardiranjem iz sredine zemlje. Veliko živahnost so pokazali v teh dneh tudi ostali ognjeniki na Javi, saj Krakatav ni edina tovrstna božja šiba v teh krajih. Na bližnjem otočju Timor so divjali zadnje čase hudi potresi, ki so zahtevali precej človeških življenj. Porušnih je tudi veliko število hiš.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

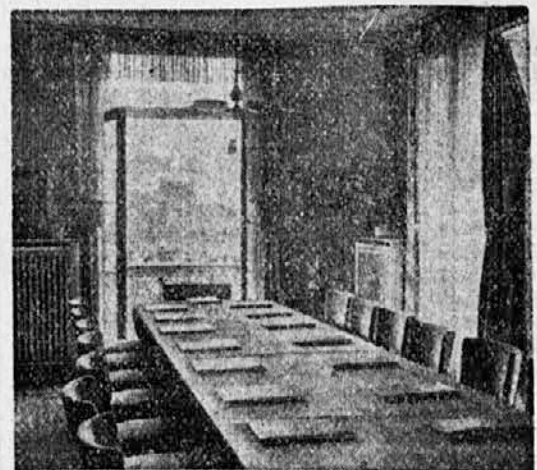
Hotel »Dreesen« v Godesbergu, kjer sta se te dni sestala angleški min. predsednik Chamberlain in Hitler.

Življenje v kaznilnicah v Angliji

V zadnjem času so v Angliji preuredili eno največjih jetnišnic. Jetnikom je dovoljeno kajenje, lahko služijo denar, igrajo kriket, čitajo časopise, in če imajo veselje za tuje jezike — se teh tudi lahko uče.

Nek odpuščeni jetnik iz jetnišnice Maidstone je pripovedoval, kakšne razmere so sedaj v kaznilnici, tako da se človeku zdi, da to ni več kaznilnica, temveč nekakšno okrevališče. Leopold Harris, požigalec, je eden najboljših aranžerjev gledaliških predstav, v katerih igra sam velikokrat glavne vloge. Dan se začne v kaznilnici ob pol sedmih jutraj. Vrata celice se odpro in jetniki dobijo zajutrek. Ob pol osmih gredo vsi jetniki k jutranjim vajam in ob osmih na delo. Ob dvanajstih pokliče udarec na gong jetnike v jedilnico, v katero smejo vstopiti šele, ko se dobro umijejo. Okoli sto jetnikov sedi za dolgo pokrito mizo. Med seboj se lahko pogovarjajo, toda večina jih je tiho, kajti dolgočasno je poslušati par let zaporedoma iste besede svojih sosedov. Kakor hitro so jetniki pojedli svoje kosilo, smejo kaditi, seveda jim ta dovolijo popreje jetniški nadzorniki. Uro kasneje morajo jetniki zopet na delo da pol šestih popoldne, ko gredo k večerji. Po večerji se učiijo, poleti pa telovadijo. Od pol 20 do tričetrt na 21 zopet lahko kadijo, tudi čitajo, šahirajo ali igrajo domino in podobne igre. Dobro se godi kaznjencem v Maidstone, le svo-bode ne morejo uživati.

Tudi ženske kaznilnice so tako urejene. V parlamentu so sedaj izdali naredbo, da se mora tudi ženske kaznilnice reformirati. V ta namen bodo preuredili najstarejšo moško kaznilnico, v kolikor se jo seveda sploh da urediti v moderno kaznilnico. Tu bodo potem ženske kaznenke živlele v malih hišicah in se bodo bavile s poljedelstvom in vrtnarstvom. Za delo bodo prejemale plačo. Obiskovale bodo lahko kino-predstave in tudi za druga duševna razvedrila bo poskrbljeno. Kaznilniške obleke ne bod takšne kot so danes, posebno za ženske. Minister meni, da se bo samozaveš zaprtih dvignila s pomočjo pristojnega oblačila.

Dvorana v hotelu »Dreesen« v Godesbergu, kjer sta imela svoj drugi sestanek Chamberlain in Hitler.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 26. septembra: 12 Glasbene slike (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Sramel kvartet — 14.15 Fantije — 14 Napovedi — 15 Vsakemu nekaj (plošče) — 18.40 Poglavlje o ženski biologiji (ga. Božena dr. Zaje Lavrič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Zgodovina in pomen »Narodnih taborov« (Rudolf Dostal, Ljubljana) — 19.50 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 21 Prenos iz Prage. Janacek: Glagolska masa, za soli, zbor, orkester in orgle. Izvaja orkester Radijskega, dirig.: O. Jeremias — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki v odhidi (Radijski orkester).

Drugi programi

Ponedeljek, 26. septembra: Beograd: 20 Tamburaški orkester, 30.30 Solo petje, 21 Prenos iz Prage: Janacek: Glagolska sv. masa — Zagreb: 30 Zagrebški kvartet, 21 Prenos iz Prage — Praga: 20.10 Prenos koncerta iz Smetanove dvorane — Sofija: 19 Prenos iz opere »Gergana« — Budimpešta: 22.05 Pogovor z regentom Horthyjem, 23.10 Cigani — Milan: 21 Opereta »Doretta« — Rim: 22.19 Godba na pihala.

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Pred votlino je stal kamenit nosač vode v naravni velikosti. Na videz se je zdelo, da se s težavo opoteka v svojem zelenem bronastem oblaku brez soja. Prejšnje čase se je iz odprtine njegovega vrča zival osvežujoč curek v skledo pred njim. Zdaj pa je skleda ležala razbita in prazna. Nekaj rastlinic je s težavo raslo iz številnih razpoklin. Rastlinice so bile navezane čisto na muhavost neba, kadar so potrebovale moče.

Pater Ksaver je utrgal rožico v skledi in si jo vtaknil v žep. Ustnice so se mu premikale.

Prekoračila sta ploščad, šla spet po stopnicah navzdol, prišla na drugo ploščad, na d.uge stopnice in še na ene — in stopila v voz pri vratih.

Šestindvajseto poglavje.
CESTA PODOBARJEV.

Trda cesta, ki je bila še brez prahu in vlažna od nočne rose, je veselo hreščala pod kolesi. Tiho, belo morje hiš ob vznožju daljnjih gričev je bilo videti v sončnem soju kakor večno mesto. Antonio je premišljeval, kaj neki le mu je vse skušal razjasniti pater Ksaver, tiste reči o svetem obhajilu in o stiski in trpljenju in o božji milosti? Ni bil sposoben, da bi prav poslušal. Samo poslušni učenec patra Ksaverja bo potem sprejel hostijo, ne pa on, Antonio Adverso. Ne, to ni šlo, ni mogel tega storiti!

Za trenutek je trdno sedel na blazine in je v pomirjenju čutil, kako kolesa meljejo pesek na cesti. Kopita so klopotala na trdni zanesljivi zemlji.

Pater Ksaver je dejal:

»... in občestvo svetnikov...«

Antonio ga je nenadno ustavil:

»Pater, moram vam nekaj povedati. Moram vam povedati, da danes ne morem prejeti hostije. Ne gre. Ne bi bil zares jaz tisti, ki bi šel k obhajilu. Vsaj danes ne...«

Oči so se mu širile, a pater Ksaver je postal pepelnato bled. Zdelo se je, kakor da se je v njem nekaj zlomilo. Misli je:

»Doma, doma, preden sva se odpeljala! Zdaj je prepozno. Molil sem za to, toda ni mi bilo usojeno.«

Spet so se vozili navzgor brez vidnega cilja. Mezgi so počasi vlekli breme za sabo.

»Ne smete biti hudi name, pater. Žal mi je, da sem vam storil hudo. Rajši vam ne bi bil tako nenadno povedal, toda...«

Duhoven je odvrnil:

»Božja volja se zgodi, ne moja.«

Spet se mu je vračala počasi barva v obraz. Smehljaj se je, a bil je še vedno malo bled, ko je govoril:

»Ne govoriva več o tem. Kam hočete danes? Morda ti lahko pomagam — saj Genova dobro poznam.«

Vrh griča je Antonio nenadno odkril, da se peljejo mimo gostilne, kjer je snoči pustil kapitana. Postal je pozoren, ko je zaslišal prisrčen vzklík:

»Spet tu?«

Zagledal je kapitana Eliasa, ki je mahal od vrat s prtičem in si hkratu brisal beljak z brk.

Njegova možakarska postava je imela nekaj pridobivajočega in je dala patru Ksaveriju pobudo, da ga je prijazno pozdravil. Kapitan pa tudi ni duhovna predolgo gledal kot tuja. To je bilo olajšanje predvsem za Antonia. Zakaj ni si mogel misliti, kako se bosta ta dva moža znašla na skupni ravni.

Zdaj pa se je pokazalo. Znašla sta se kot dva moža pri zajtrku.

Kapitan si je vžil malo kave v rum in dejal:

»Pri Jezusu Kristusu, Adverso, vi ste prvi podčastnik na moji ladji, ki svoj dopust na kopnem preživlja z duhovščino. Brez zamere, pater! Osebnim nimam seveda nič proti temu.«

Pater Ksaver je pojasnjeval:

»Gospod Adverso je bil namreč pred dolgimi leti moj učenec. Učil sem ga latinščine in zemljepisa.«

Kapitan je bil pomirjen zaradi te naravne razlage o tem, kako da njegov častnik tako zaupno obtuje z duhovni. Dejal je:

»No, prav lepo. V Kantonu sem spoznal nekega duhovna, ki je imel celo šolo polno kitajskih sirot. Dober mož, pozneje so ga baje ubili. Na tak počasen smrtni način, kakor ti zlodjevi ljudje radi delajo. Začno pri prstih na rokah in nogah, potem pa pogumno naprej.« V nazorno pojasnilo je začel rezati krompir na kolesca.

Pater Ksaver je vprašal:

»Kako je bilo ime temu duhovnu?«

Kapitan Elias se ni več spominjal imena, toda pater Ksaver ga je dobro vedel. Bil je to duhoven iz njegovega lastnega reda. Pater je rekel:

»Njegovo zgodbo imam v svoji knjigi.«

Kakor je Antonio kmalu opazil, si je kapitan pošteno privoščil svoje »kave«. Zdelo se je, da se hoče razpoloženo prejšnjega večera v nezmanjšani meri nadaljevati.